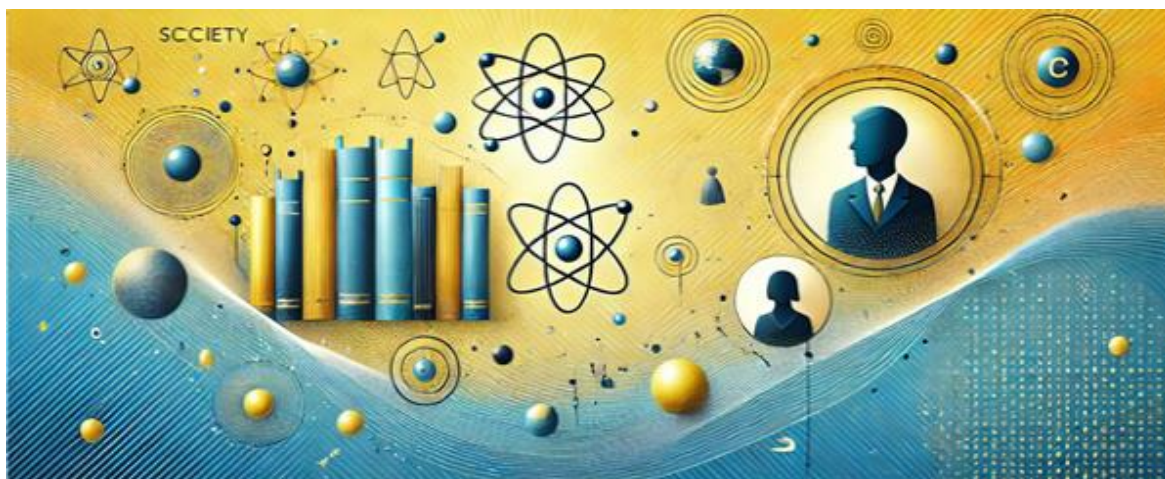

ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ "УКРАЇНА" (КИЇВ)
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА
УПРАВЛІННЯ (БІЛА ЦЕРКВА)
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАУК
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ
КЗ КОР «БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ»
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Суспільство, наука, освіта: актуальні дослідження, теорія та практика

Матеріали всеукраїнської науково-практичної
конференції

Біла Церква, 2025

Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна» (протокол № 4 від 26 грудня 2025 року)

Редакційна колегія:

Новак Я. В., кандидат юридичних наук, доцент, директор Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна»

Косач Т.М., кандидат філософських наук, доцент кафедри права та соціально-поведінкових наук Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна»

Романченко І.Г., кандидат історичних наук, доцент кафедри інформаційної аналітики, фінансів та банківської справи Білоцерківського інституту економіки і управління Університету «Україна»

Сидоренко В.В., кандидат юридичних наук, завідувач кафедри права та соціально-поведінкових наук Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна»

Пономаренко Т.І., доктор філософії у галузі психології, доцент кафедри Права та соціально-поведінкових наук Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна»

Пасічник Н.С., кандидат історичних наук, доцент кафедри філософських та політичних наук Білоцерківського національного аграрного університету

Мельник Л.М., кандидат політичних наук, завідувач кафедри філософських та політичних наук Білоцерківського національного аграрного університету.

УДК 314/316:001:37

Суспільство, наука, освіта: актуальні дослідження, теорія та практика: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (26-27 листопада 2025 року) / Білоцерківський інститут економіки та управління Університету «Україна»; за заг. ред. Я. В. Новака; наук. ред. Т.М. Косач, Н.С. Пасічник. Біла Церква, 2025. 272 с.

Матеріали викладено в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів, наведені факти та статистичні дані відповідають автори, а також наукові керівники (для здобувачів вищої освіти).

<i>Новальська Ю.В.</i> ІНТЕГРАЦІЯ ІМІГРАНТІВ У СУСПІЛЬСТВО ФРАНЦІЇ.....	235
<i>Калініченко Б.М.</i> ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ТА ПОЛІТИЧНІ КОНФЛІКТИ: ВПЛИВ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ НА СУСПІЛЬНУ СТАБІЛЬНІСТЬ.....	239
<i>Ярмола О.В., Велика К.І.</i> КИЇВСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ВАЛЕНТИНА ФЕРДИНАНДОВИЧА АСМУСА – УКРАЇНСЬКОГО ФІЛОСОФА, ЛОГІКА, ІСТОРИКА ФІЛОСОФІЇ, МИСТЕЦТВОЗНАВЦЯ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ.....	241
<i>Редькіна Г.М., Завгородній Е.О.</i> КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ФЕНОМЕНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	244
<i>Пасічник Н.С.</i> МЕМОРІАЛІЗАЦІЯ КОЛЕКТИВНОЇ ТРАВМИ В МІСЬКОМУ ПРОСТОРІ (НА ПРИКЛАДІ М. БІЛА ЦЕРКВА).....	247
<i>Коваль В.С.</i> МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	252
<i>Самойленко Л.Я.</i> ПОЛІТИЧНІ КОНФЛІКТИ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА МЕХАНІЗМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ.....	254
<i>Романюк І.Г.</i> РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ В УМОВАХ ВІЙНИ (2022–2024 рр.).....	257
<i>Хахула Б.В., Хахула Л.П.</i> СОЦІАЛЬНА ТА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЛІДЕРА В УПРАВЛІННІ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.....	260
<i>Добренька Н.В.</i> СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ.....	264
<i>Косач Т.М.</i> ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ В АНТИЧНІ ЧАСИ.....	267
<i>Пономаренко Т.І.</i> ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	269

лише за умови синергії державної політики, активності громадянського суспільства, розвитку медіаграмотності та впровадження сучасних цифрових рішень [5]. Саме така багаторівнева модель протидії дезінформації може стати основою для зміцнення інформаційної стійкості та збереження демократичних засад розвитку України в умовах тривалих гібридних загроз.

Література

1. Алещенко В. Психологічні аспекти інформаційної війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2022. № 2 (50). С. 27-31. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.50.27-31>
2. Башманівський В. І. «Фейкоінструментарій ведення інформаційної війни в Україні». *Фахова стаття*, 2023. URL: https://eprints.zu.edu.ua/36988/1/%D0%92%D0%971-2_2023%20%D1%84%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-284-289.pdf.
3. Синчак Б. «Пряма ефірна інформаційна війна та російсько-українська військова криза». *Вісник/журнал*, 2022. URL: <https://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/269826>.
4. Назар В. «Інформаційна війна Росії проти України». *Політологія*, 2023. URL: <https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/49>.
5. Гордійчук О. О. «Україна & Росія: основні аспекти інформаційної, гібридної та психологічної війни». *Журнал політології*, 2024. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/16606>.

КИЇВСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ВАЛЕНТИНА ФЕРДИНАНДОВИЧА АСМУСА – УКРАЇНСЬКОГО ФІЛОСОФА, ЛОГІКА, ІСТОРИКА ФІЛОСОФІЇ, МИСТЕЦТВОЗНАВЦЯ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ

Ярмола О.В.,
кандидат філософських наук, доцент,
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква
Велика К.І.,
асистент кафедри,
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква

Народився майбутній філософ у місті Києві у родині міщанина-службовця 31 грудня (за новим стилем) 1894 року [1, арк. 3]. Його батько – німець, а мати – росіянка. Тому, не випадково освіту маленький Валентин здобував у приватній німецькій школі – Київському Катеринівському реальному училищі (1905-1913 рр.). Оскільки у подібних навчальних закладах (на відміну від гімназій) не викладали класичні мови, то він, для продовження навчання у вищій школі – в університеті, мусив окремо скласти іспит з латини. У 1914 році Валентин Фердинандович вступив до

Київського університету Св. Володимира на історико-філологічний факультет, де навчався до 1919 року.

Ще з юнацьких років В.Ф. Асмус глибоко зацікавився філософією. Проте, як він сам зазначав у спогадах, в той час в Київському університеті не було філософського факультету, а тому знання в цій галузі знань студенти отримували з загальних курсів філософії, логіки, психології. Проте лекції з філософської проблематики проводили видатні педагоги, серед яких були – В. Зеньківський та О. Гіляров. Вони справили сильний вплив на юного Валентина та його колег-студентів й стали прикладом справжніх інтелектуалів, зразком відданості науці у їх подальшому творчому житті [4].

Після закінчення повного курсу по двох відділеннях (філософії та російської філології) у листопаді 1919 року В.Ф. Асмус успішно витримав іспити за спеціальністю в державній комісії з присудженням диплому першого ступеню й був залишений при кафедрі філософії історико-філологічного факультету – для підготовки до професорської діяльності [1, арк. 3; 3; 4].

Наукову діяльність, як згадував Валентин Фердинандович, він почав вести ще будучи студентом – з 1917 року. У 1918 році він представив у історико-філологічний факультет Київського університету дослідження: «Філософські погляди Льва Толстого та Спінози». Ця праця була відмічена повною премією імені Льва Толстого. Окрім того історико-філологічний факультет постановив надрукувати це дослідження в «Університетських відомостях». Проте, як зазначав Валентин Фердинандович: «[Ця праця. – *автори*] Не була надрукована через обставини воєнно-революційного часу» [1, арк. 3; 5].

«У роки воєнно-революційного періоду, – згадує В.Ф. Асмус, – за загальної кризи друкарської справи – дослідна діяльність могла отримати вираження лише у наукових доповідях, зроблених у низці наукових товариств та установ Києва». В цей час він розробляє проблеми історії філософії, теорії мистецтв та виступає з доповідями у «Київському філософському товаристві», «Київському товаристві дослідження мистецтв», «Товаристві ім. О. Скрябіна».

У період з 1918 по 1927 рр. В.Ф. Асмус був одним із засновників та дійсним членом низки наукових товариств та організацій Києва: «Київського товариства дослідження мистецтв», «Київського філософського товариства», «Історико-літературного товариства» (спочатку при Київському університеті, згодом – при Київському інституті народної освіти), «Товариства ім. О.М. Скрябіна», «Музичного товариства ім. М. Леонтовича» та ін. [1, арк. 3 зв.]

У період з 1921 по 1927 рр. Валентин Фердинандович розробляє питання діалектики, логіки, історії філософії та історії матеріалізму, активно виступає з доповідями. У кінці 1924 року він друкує працю «Діалектичний матеріалізм і логіка. Нарис розвитку діалектичного методу в новітній філософії від Канта до Леніна». Згодом виходять інші його друковані праці Серед них, зокрема,

протягом 1926 року були надруковані: 1) «Бергсон та його критика інтелектуалізму», 2) «Спирні питання історії філософії», 3) Протиріччя спеціалізації у буржуазній свідомості». Окрім того у Великій радянській енциклопедії (ВРЕ) виходять статті: 1) «Ймовірність як логічна категорія», 2) Введенський О.І., 3) Віндельбанд», 3) Вольф, Християн» [1, арк. 3-3 зв.].

2 квітня 1927 року Валентин Фердинандович заповнив «Анкетний листок наукового робітника» [1, арк. 2-2 зв.], у якому зазначив важливі відомості про особисте та громадсько-наукове життя. Так він повідомляє, що має дружину, а на утриманні в нього знаходиться ще її дочка восьми з половиною років. Також він зазначає, що є позапартійним, з 1921 року є членом профспілки робітників освіти та не «підпадав під репресії за політичну працю».

Про свою наукову та педагогічну працю в цей час в «Анкетному листку» (2 квітня 1927 р.) він зазначає:

1919-1924 рр. – працював в Київському університеті, потім в ІНО (м. Київ) – викладач філософії;

1921 по теперішній час – Вищий музично-драматичний інститут ім. Лисенко (м. Київ) – професор;

1925 по теперішній час – Інститут народного господарства (м. Київ) – викладач;

1925 по теперішній час – Художній інститут (м. Київ) – штатний професор;

1926 по теперішній час – Науково-дослідна кафедра марксизму при Всеукраїнській Академії Наук (м. Київ) – дійсний член, завідувач філософським кабінетом.

Також у цей час він був членом секції Московської комуністичної академії.

Станом на 11 листопада 1926 року (час написання автобіографії) мешкав В.Ф. Асмус у м. Києві за адресою – вул. Кругло-Університетська, 7-а, кв. 22 [1, арк. 3 зв.].

На зламі 1927/28 років В.Ф. Асмус залишає Київ та переїжджає до Москви, де продовжується його філософська біографія. Крім науково-дослідної роботи він веде активну викладацько-педагогічну діяльність, друкує статті та монографії.

Валентин Фердинандович Асмус окрім питань історико-філософських та історико-мистецьких активно працював у галузі логіки. Ще й сьогодні увагу педагогів та науковців привертає його підручник із логіки, який було надруковано у 1947 році, зокрема й українською мовою [2].

Помер Валентин Фердинандович Асмус у Москві 4 липня 1975 року.

Література

1. ЦДАВО України. Ф. 166. Оп. 12. Спр. 215.
2. Асмус В.Ф. Логіка /В.Ф. Асмус/. Київ: Українське видавництво політичної літератури, 1947. 411 с.
3. Асмус Валентин Фердинандович / В. І. Ульяновський. *Енциклопедія Сучасної України* / редкол. : І. М. Дзюба, А.І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України,

НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. URL: <https://esu.com.ua/article-44462>.

4. Асмус Валентин Фердинандович (1894-1975). URL: <https://knu.ua/ua/geninf/osobystosti/asmus>

5. Асмус Валентин Фердинандович. Філософська думка в Україні: Біобібліографічний словник. К., 2002. С. 15-16. URL: <http://litopys.org.ua/fdm/fdm72.htm>

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО ФЕНОМЕНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Редькіна Г.М.,

*доктор філософії у галузі політології, доцент,
Дніпровський державний технічний
університет, м. Кам'янське*

Завгородній Е.О.,

*здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти,
Дніпровський державний технічний
університет, м. Кам'янське*

В останні десятиліття поняття ідентичності міцно увійшло у науковий дискурс, засоби масової інформації, а також повсякденні практики. Справжній вибух інтересу до концепції ідентичності спостерігається і в суспільному дискурсі: ідентичність стає призмою, крізь яку розглядаються, оцінюються та вивчаються важливі проблеми сучасного життя. В умовах глобальних викликів ХХІ століття категорія ідентичності набуває особливого значення в соціально-гуманітарному дискурсі. Сучасний світ, який З. Бауман [2] визначає як «плинну сучасність» (liquid modernity), характеризується розмиванням традиційних соціальних структур. У такій ситуації ідентичність перестає бути статичною даністю, отриманою при народженні, а перетворюється на динамічне завдання, яке індивід змушений вирішувати щодня.

Згідно з Е.Гідденсом [9], самоідентифікація у світі пізнього модерну стає рефлексивним проектом: особистість постійно конструює свою біографію, обираючи спільноти приналежності. У кризових умовах саме національна ідентичність виступає тим стабілізуючим фактором, що забезпечує індивіду відчуття онтологічної безпеки та солідарності.

Аналіз феномену національної ідентичності вимагає виходу за межі мікросоціологічної перспективи (Ч.Кулі [8], Дж.Мід [11]) на макрорівень.

Національна ідентичність передбачає солідарність із великими групами людей, що дозволяє розглядати націю крізь призму концепції «уявлених спільнот» Б.Андерсона [1]. Єдність такої спільноти утримується не через